

Ali je uporaba zaviralcev protonske črpalke varna in kakšne stranske učinke lahko ima?

Na izsledkih temelječa medicina

Avtorici: Jasmina Lukač, dr. med., Maša Robič, dr. Med.

Ljubljana, januar 2018

Opis problema

- ▶ Ali je dolgotrajna uporaba zaviralcev protonske črpalke (ZPČ) varna?
- ▶ Kakšne stranske učinke ima dolgotrajna uporaba ZPČ?

Relevantnost problema za delo v ambulanti

- ▶ Ena izmed najpogosteje predpisanih zdravil v ambulanti družinske medicine.
- ▶ So najučinkovitejša terapija bolezni zgornjih prebavil, predpisujejo pa se tudi preventivno pri jemanju drugih zdravil.
- ▶ Uporaba ZPČ narašča zaradi vse večje pogostnosti GERB-a, staranja prebivalstva, uporabe nesteroidnih antirevmatikov (NSAR) in stresnega načina življenja.
- ▶ Mnogi pacienti ZPČ prejemajo dolgotrajno ali doživljenjsko, zato se upravičeno sprašujemo, ali je njihova dolgotrajna uporaba varna.

Pregled relevantnih člankov in virov

1. Masclee, G.M.C., Sturkenboom, M.C.J.M. & Kuipers, E.J. A Benefit-risk Assessment of the use of Proton Pump inhibitors in the Eldery. (2014) 31: 263.
2. De la Coba Ortiz, Cristóbal & Arias, Federico & Martin de Argila, Carlos & Júdez, Javier & Linares Rodríguez, Antonio & Ortega Alonso, Aida & Rodriguez de santiago, Enrique & Tellez, Mike & Isabel Vera Mendoza, María & Aguilera Castro, Lara & Alvarez Sanchez, Angel & Jesús Andrade Bellido, Raúl & Bao Pérez, Fidencio & Fernández, Manuel & Giganto Tomé, Froilán. (2016). Proton-pump inhibitors adverse effects: A review of the evidence and position statement by the Sociedad Española de Patología Digestiva. Revista Española de Enfermedades Digestivas. 108. 207-224. 10.17235/reed.2016.4232/2016.
3. Eusebi, L. H., Rabitti, S., Artesiani, M. L., Gelli, D., Montagnani, M., Zagari, R. M., and Bazzoli, F. (2017) Proton pump inhibitors: Risks of long-term use. Journal of Gastroenterology and Hepatology, 32: 1295–1302.
4. Johnson DA, Oldfield EC. Reported side effects and complications of long-term proton pump inhibitor use: dissecting the evidence. Clin. Gastroenterol. Hepatol. 2013; 11: 458–464; quiz e37-8.

Pregled relevantnih virov in osnovne dileme

- ▶ Pomembni in resni stranski učinki dolgotrajne uporabe ZPČ so lahko: mikrocitna anemija zaradi pomanjkanja železa, pomanjkanje vitamina B12 (makrocitna anemija, demenca, periferna polinevropatija, senzorična ataksija), pomanjkanje kalcija, povečano tveganje za osteoporotične zlome, zvečano tveganje za kardiovaskularne dogodke, akutni intersticijski nefritis, okužba s *C. difficile* in druge črevesne okužbe, doma pridobljena pljučnica, razrast bakterij v tankem črevesju, spontani bakterijski peritonitis in interakcije z drugimi zdravili.
- ▶ V mehanizme nastanka zgoraj naštetih stranskih učinkov so lahko vpleteni ZPČ.
- ▶ Razumevanje neželenih učinkov in mehanizmi interakcij med nekaterimi sodobnimi zdravili z ZPČ žal še vedno niso dobro pojasnjeni.

Izbira najustreznejšega vira

- ▶ Eusebi, L. H., Rabitti, S., Artesiani, M. L., Gelli, D., Montagnani, M., Zagari, R. M., and Bazzoli, F. (2017) Proton pump inhibitors: Risks of long-term use. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 32: 1295–1302.

Priporočila za prakso

- ▶ Uporaba ZPČ pri ljudeh, kjer obstaja jasna indikacija, je varna, vendar je pred uvedbo vselej potrebno pretehtati koristi in tveganja.
- ▶ Potrebno je uporabiti najnižje še učinkovite odmerke.
- ▶ Dolgotrajna uporaba ZPČ ima le redko resne stranske učinke oziroma so največkrat koristi zdravljenja večje od potencialnega tveganja;
- ▶ Zaenkrat ni potrebe po specifičnem spremljanju med terapijo.
- ▶ Potrebna je previdnost pri predpisovanju ZPČ polimorbidnim starostnikom in drugim kroničnim bolnikom.

Hvala za pozornost!